

Dokument nr. 15:12.

(1996-97)

Spørsmål til skriftlig besvarelse med svar.

Spørsmål nr. 113 - 119.

21. mars - 25. april 1997.

Innhold

Spørsmål	Side
113. Fra stortingsrepresentant Øystein Djupedal, vedr. utdanning innen datafag, besvart av kirke-, utdannings- og forskningsministeren	3
114. Fra stortingsrepresentant Øystein Djupedal, vedr. offentlig overtagelse av Sigrid Undsets hjem, besvart av kulturministeren	4
115. Fra stortingsrepresentant Erling Folkvord, vedr. erstatning for tapt skolegang under siste verdenskrig, besvart av kirke-, utdannings- og forskningsministeren	5
116. Fra stortingsrepresentant Rolf Ketil Bjørn, vedr. atomvåpenlagring på norsk jord, besvart av forsvarsministeren	6
117. Fra stortingsrepresentant Hilde Frafjord Johnson, vedr. forurensing fra understell på oljeboreplattform, besvart av miljøvernministeren	7
118. Fra stortingsrepresentant Siri Frost Sterri, vedr. opprettelse av post doc.-stillinger, besvart av kirke-, utdannings- og forskningsministeren ..	8
119. Fra stortingsrepresentant Erling Folkvord, vedr. verifiseringsarbeidet til den norske ambassaden i Nairobi, besvart av justisministeren	8

Dokument nr. 15:12.

(1996-97)

Spørsmål til skriftlig besvarelse med svar.

Spørsmål nr. 113.

Innlevert 21. april 1997 fra stortingsrepresentant Øystein Djupedal.

Besvart 28. april 1997 av kirke-, utdannings- og forskningsminister Reidar Sandal.

Spørsmål:

«Hvordan vil statsråd Sandal sikre at vi får utdannet nok folk innen datafaget i årene som kommer?»

Begrunnelse:

Professor i datateknikk Reidar Conradi gikk 17. mars ut i Dagens Næringsliv og hevdet at dersom ikke universitetene får utdanne flere datakandidater, kan hele samfunnet rammes.

IT-bransjen har vokst med 10 til 15 prosent hvert år. Samtidig har den nasjonale utdanningskapasiteten stått stille de siste fem årene. Det er blitt hevdet at behovet for hovedfagskandidater i informatikk i dag ligger på over 1000 per. år. I dag utdannes det ca. 350 stykker i Norge, i tillegg kommer ca. 50 stykker som utdanner seg i utlandet. Dette viser at utdanningskapasiteten innen data i Norge er altfor lav.

Svar:

Spørsmålet som her tas opp var ett av temaene i den muntlige spørretimen 19. mars 1997 og i den ordinære spørretimen 9. april, hvor jeg begge gangene besvarte spørsmål fra representanten Liltved.

Innenfor det høgre utdanningssystemet har vi flere nivåer innen informasjons- og kommunikasjonsteknologisk utdanning. En finner 2-3-årige kandidatstudier, 3-årige ingeniørstudier, 3½-4-årige cand.mag.-studier og 4½-5-årige sivilingeniør- og hovedfagsstudier. I tillegg har en selvfølgelig også dr.gradsstudier innen dette fagområdet.

Til de ikke-tekniske kandidatstudiene, som i stor grad er rettet mot anvendelse av informasjons- og kommunikasjonsteknologi, er det idag tilfredsstillende

rekruttering. Til de 3-årige ingeniørstudiene, som er mer tekniske, står det idag ledige studieplaser, både innen data og elektronikk. Også ved sivilingeniør-utdanningene innen informasjonsteknologi ved høgskolene i Narvik og Stavanger var det etter opptak høsten 1996 ledige studieplaser.

Etter de opplysninger Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet har innhentet fra universitetene er det ikke kø for opptak til hovedfag innen informatikk.

Til sivilingeniørutdanningen ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU) er det god søkning til datarelaterte sivilingeniørstudier, f.eks. datateknikk, elektronikk og teknisk kybernetikk. Jeg vil her minne om at departementet 14. mars i år godkjente at NTNU kunne ta opp 30 kvinnelige studenter på egen kvote i tillegg til det ordinære opptaket. Fra Samordnet opptak har vi videre fått opplyst at de som ikke kommer inn på datastudier ved NTNU i stor grad velger annen teknologisk eller naturvitenskapelig utdanning (gjerne data eller elektronikk) ved andre utdanningsinstitusjoner. En skal også merke seg at det er mulig først å gjennomføre et ingeniørstudium i data ved en høgskole, for så å bygge på til sivilingeniør ved NTNU.

Idag er norsk økonomi inne i kraftig vekst. Nyutdannede teknologer, også innen datafag, hadde for få år siden problemer med å skaffe seg arbeid, en situasjonen som nå er snudd opp ned i løpet av kort tid.

Å tilpasse det høgre utdanningssystemet til arbeidsmarkedet er en kontinuerlig oppgave. Stortinget har gitt uttrykk for at lærerutdanning (både allmennlærer-utdanning og førskolelærerutdanning) og helsefagsutdanninger skal prioriteres. I tillegg hevder næringslivet at det generelt, og ikke bare innen datafag, er behov for flere kandidater med teknolo-

gisk/naturvitenskapelig kompetanse. En må derfor vurdere hvordan en kan få til en økt satsing på datafaglige utdanninger uten at det går ut over andre utdannings-områder en ønsker å prioritere. Regjeringen har i langtidsprogrammet signalisert at den vil lytte til arbeidslivets behov når høgre utdanning skal vurderes og dimensjoneres i tiden framover. Allerede i revidert nasjonalbudsjett og i proposisjonen om adgangsregulering vil kapasiteten innen datafaglige studier bli vurdert særskilt.

I Norge er det stadig færre elever i den videregående

skole som fordyper seg i fag som er nødvendig for å kunne begynne på høgre teknologisk utdanning (spesielt matematikk og fysikk). Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet arbeider med denne problemstillingen, og har bl.a. oppnevnt en bredt sammensatt arbeidsgruppe som skal se på hvilke tiltak som bør iverksettes for å sikre bedre rekruttering til høgre utdanning innen disse fagområdene. Også dette er viktig når det gjelder å sikre at landet får tilstrekkelig kandidater med høgre datafaglig utdanning.

Spørsmål nr. 114.

Innlevert 22. april 1997 fra stortingsrepresentant Øystein Djupedal.

Besvart 30. april 1997 av kulturminister Turid Birkeland.

Spørsmål:

«Sigrid Undsets hjem Bjerkebæk skal selges av arvinger som ikke har økonomi til å holde boligen vedlikeholdt. Det er tatt flere initiativ for å få det offentlige til å overta eiendommen, og dette er også i tråd med ønsker fra arvingene. Hva vil Kulturdepartementet gjøre for å sikre offentlig overtagelse av Bjerkebæk?»

Begrunnelse:

Sigrid Undset er en av Norges største forfattere gjennom tidene, og det vil være helt på sin plass at det offentlige overtar drift og vedlikehold av Bjerkebæk slik man har overtatt bl.a. Bjørnstjerne Bjørnsons fødested og hans bolig Aulestad. I tillegg gis det statlige midler, over ulike budsjettposter, til drift av bl.a. museum på Troldhaugen i Bergen og Ibsens bolig i Arbiensgate i Oslo. I følge artikkel i Aftenposten 5. april er Kulturdepartementet lite interessert i statlig overtagelse. Lillehammer kommune håper at staten overtar eiendommen og overlater drift og vedlikehold til De Sandvigske Samlinger, som i dag allerede har ansvar for Aulestad.

Svar:

Bjerkebæk ble i 1983 fredet i medhold av kulturminneloven. Eiendommen tilhørte Christiane Undset Svarstad som døde høsten 1996. Den er fortsatt privat eiendom, og tilhører et bo som er under skifte. I denne saken er det viktig at de offentlige myndighetene som har interesse for Bjerkebæks framtid opptrer samlet. Et møte 22. januar d.å. mellom Kulturdepartementet, Riksantikvaren, Fylkesmannen i Oppland, Oppland fylkeskommune og Lillehammer kommune tok opp problemstillinger knyttet til hvordan man kan sikre at Bjerkebæk blir tilgjengelig for offentligheten. Av problemstillingene som ble drøftet var spørsmål om erverv og støtte til drift og vedlikehold av eiendommen. Møtet konkluderte at Lillehammer kommune skal ivareta den videre oppfølgingen overfor eierne.

Kulturdepartementet er innstilt på å føre samtaler med kommunen og fylkeskommunen om saken når kommunen kommer tilbake til departementet med saken etter kontakten med eierne.

Spørsmål nr. 115.

Innlevert 23. april 1997 av stortingsrepresentant Erling Folkvord.

Besvart 29. april 1997 av kirke-, utdannings- og forskningsminister Reidar Sandal.

Spørsmål:

«Kravet om erstatning for tapt skolegang under siste verdenskrig fra foreningen USKAV og en lang rekke enkeltpersoner har versert i ulik form i mer enn et tiår, uten resultat. Alle som ber om å få en rask avklaring, eller spør om når saken er ferdigbehandla, får ullne, byråkratiske svar som er uten innhold. For andre større grupper - slik som tatere som ikke fikk skolegang - har staten innrømmat at de er berettiga til erstatning. Hva er det som er så spesielt med kravene om erstatning for tapt skolegang fra samer, at det er helt umulig for departementet å gi klar beskjed om når man kommer fram til et standpunkt?»

Begrunnelse:

Behandlinga av denne saka og de vedtakene som er gjort hittil har vært en sammenhengende fornærmelse av de samene som ikke fikk skolegang i forbindelse med andre verdenskrig. Det kan virke som kravene blir særlig nedlatende behandla fordi det er krav fra den samiske befolkninga.

«Tilbudet» som kom i 1995 om 48 timers voksenopplæring og 2 400 kr. i støtte føyde seg inn i rekka av uakseptable vedtak eller «tilbud» fra den norske statsmakta.

Nå foreligger en rekke søknader om billighetserstatning. Billighetserstatning kan ikke gi rettferdighet til de som har lidd urett, men det kan være ei slags markering av at ansvaret for uretten ligger på det norske storsamfunnets side. Men det synes som viljen er liten til å komme fram til en konklusjon.

30. mai 1996 skriver Kirke- utdannings og forskningsdepartementet bl.a. at:

«Søknadene må få likeverdig behandling, og det vil derfor være nødvendig å utrede saken noe, slik at en har et skikkelig grunnlag for det. Det vil bli gjort i løpet av sommeren 1996». (Byråsjef Rolf Sunde i KUF i brev til Landsforeningen rettferd for taperne)

I brev til Landsforeningen rettferd for taperne 12.12.96 skriver samme departement «at vi beklager at dette arbeidet har tatt lengre tid enn tanken var. Saken er imidlertid under arbeid og har høy prioritet».

I brev fra Justisdepartementet til RVs stortingsgruppe av 22.1.97 opplyser statsråd Kosmo at «sakene er fortsatt til behandling i KUF og KAD, og Justisdepartementet har pr dags dato ikke mottatt noen tidsangivelse for når søknadene antas ferdigbehandlet».

Det som trengs, er at noen skjærer igjennom og tar et standpunkt som det er mulig å forholde seg til. Når staten først har åpna for å gi billighetserstatning for tapt skolegang også når tap av skolegang skyldes gruppetilhørighet, så virker det svært merkelig at departementet ikke kan ta tilsvarende standpunkt til kravene som er reist fra samer som ikke har fått skolegang.

Svar:

Spørsmålet om erstatning til samer på grunn av tapt skolegang m.v. under siste verdenskrig har, som representanten Folkvord peker på, vært framme i lengre tid. Et avgjørende vedtak ble fattet i Stortinget 17. desember 1991, med utgangspunkt i kollektive søknader sommeren 1990 fra to grupper på til sammen 423 personer fra Karasjok og Kautokeino (hhv. TSSV og USKAV). Saken ble fremmet for Stortinget i St.prp. nr. 13 (1990-91), sak 1. I Innst. S. nr. 77 (1990-91) rådde justiskomiteen Stortinget til å vedta: «Rettsferdsvederlag vert ikkje løyvd». Dette var, som komiteen bemerket, i samsvar med argumentene fra Billighetserstatningsutvalget, og ble enstemmig vedtatt.

Når det gjelder slike søknader fra enkeltpersoner, uttalte justiskomiteen i Innst. S. nr. 166 (1989-90), sak 25, bl.a. at man på generelt grunnlag ikke finner det urimelig at det blir gitt et tilbud om kompensasjon, men «Komiteen finner det imidlertid ikke naturlig at slik erstatning gis enkeltvis gjennom billighetserstatningsordningen».

I den ovennevnte Innst. S. nr. 77 uttalte komiteen i sine merknader bl.a. at «Sjølv om komiteen ikkje kan tilrå rettsferdsvederlag meiner komiteen det kan vera naudsynt med særlege tiltak for denne gruppa. Komiteen vil difor oppfordra Regjeringa til snarast å setja ned eit utval for å utgreia saka, kartleggja omfanget av utdanningsskadelidte og koma med framlegg til løysingar». Dette ble gjort, og en utredning ble lagt fram i juni 1993. Kommunaldepartementet og Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet gav deretter i fellesskap et opplæringstilbud som omfattet tre moduler, hver på 48 timer. Dette benyttet mange seg av, og alle fikk det doble av det opprinnelige tilbudet, dvs. i alt 288 timer.

I sine bemerkninger til saken i St.prp. nr. 13 ovenfor uttalte Billighetserstatningsutvalget, etter at det er «kommet til at det ikke kan tilrå at det bevilges billighetserstatning til disse søkerne», følgende:

«Utvalget ser allikevel ikke bort fra at enkelte av

de 423 samer kan være berettiget til erstatning ut fra sin situasjon som følge av tapt skolegang under krigen.»

Det ovenstående utgjør vesentlige sider ved den bakgrunn saken har. Stortingets føringer også i forbindelse med behandlingen av Stortingsmelding 42 (1994-95) om Sametingets virksomhet i 1994 gjør det ikke aktuelt å behandle søknadene om erstatning fra samene på kollektivt grunnlag. Jf. Innst. S. nr. 73 (1995-96). I og med dette må spørsmålet om erstatning til samene som gruppe anses sluttbehandlet av Stortinget, og saken kan således ikke betraktes som sammenlignbar med omstreifernes sak.

Siden våren 1996 er det fram til nå kommet vel 300 søknader fra enkeltpersoner om billighetserstatning på grunnlag av tapt skolegang under krigen. Søkerne utgjør en på flere måter sammensatt gruppe. I arbeidet med søknadene legges det stor vekt på å

forholde seg korrekt til billighetserstatningsordningen og til hva Stortinget har uttalt og vedtatt. Vilkårlig forskjellsbehandling må unngås, og det må ytes rettferdighet mot de enkeltpersoner som Billighetserstatningsutvalget sikter til i sin uttalelse.

Den utredning av saksforholdene som søkerne har fått melding om i foreløpige svar fra departementet, og den melding til Landsforeningen Rettferd for taperne som representanten viser til, er konkrete saksopplysninger. Landsforeningen har også senere fått konkret informasjon om blant annet framdriften i arbeidet.

Grunnlagsarbeidet er nå ferdig, og departementet har engasjert personer med særlig erfarings- og kunnskapsbakgrunn til å bistå i saksbehandlingen. Arbeidet er således i full gang, og sakene vil bli lagt fram for Billighetserstatningsutvalget i samsvar med de vanlige prosedyrene.

Spørsmål nr. 116.

Innlevert 23. april 1997 av stortingsrepresentant Rolf Ketil Bjørn.

Besvart 30. april 1997 av forsvarsministeren Jørgen Kosmo.

Spørsmål:

«Den siste tiden er det blitt avslørt at USA hadde vide fullmakter når det gjaldt bruk av atomvåpen fra norsk jord. Det skal også ha eksistert installasjoner i Norge for lagring og bruk av atomvåpen. Kan Forsvarsministeren gi en fullstendig oversikt over hvilke avtaler som har eksistert mellom Norge og USA når det gjelder lagring og bruk av atomvåpen, og om det fortsatt finnes avtaler som gir USA fullmakt eller på annen måte anledning til å lagre eller bruke atomvåpen i Norge?»

Svar:

Norsk atomvåpenpolitikk innebærer at kjernevåpen ikke tillates stasjonert i Norge i fredstid. Denne politikken har ligget fast siden behandlingen av St meld nr 28 1960-61, hvor det samtidig fastslås at «vårt land som suveren stat til enhver tid må stå fritt når

det gjelder å vurdere om landets forsvarspolitik - med de begrensninger og forbehold de ansvarlige statsmyndigheter selv har fastlagt - tar tilstrekkelig vare på landets sikkerhetsbehov under skiftende forsvarsmessige og utenrikspolitiske forhold». Forsvarsministeren er ikke kjent med at norske myndigheter på noe tidspunkt har inngått avtaler med USA eller andre kjernevåpenstater som har avveket fra norsk atomvåpenpolitikk. Det forefinnes følgelig i dag heller ingen slike avtaler.

Spørsmål om eventuell endring eller opphevelse av gjeldende norsk atompolitikk er helt og holdent norske politiske myndigheters ansvar. Således kan ikke kjernevåpen forflyttes til Norge uten Regjeringens samtykke. Tillatelse til å overføre allierte styrker til Norge i krise eller krig innebærer ikke en forhåndsgodkjennelse av stasjonering av kjernevåpen i Norge uten Regjeringens samtykke. Uansett er sannsynligheten for at en krise i vårt område i dag skulle involvere kjernevåpen fjernere enn noen gang.

Spørsmål nr. 117.

Innlevert 24. april 1997 av stortingsrepresentant Hilde Frafjord Johnson.

Besvart 2. mai 1997 av miljøvernministeren Thorbjørn Berntsen.

Spørsmål:

«I 1974 skjedde det en feil i forbindelse med oljeselskapet ELFs montering av plattformen DP1 på Friggfeltet i Nordsjøen. Understellet (som er 110 m høyt og rager 4 m over vannflaten) har siden den tid ligget forlatt på feltet i påvente av fjerningsbeslutningen for hele Friggfeltet. Hvilken kontroll og overvåkning har SFT med mulige utslipp av miljøskadelige stoffer fra understellet? Hvordan vil en forhindre at miljøproblemene i forbindelse med fjerning øker dess lenger tid det tar før fjerningsprosessen igangsettes?»

Svar:

I 1974 skjedde det et uhell i forbindelse med oljeselskapet ELFs plassering av stålunderstellet på plattform DP 1 på Friggfeltet i Nordsjøen. Mens understellet ble firt ned mot sjøbunnen fra en leker, kollapset ballasttankene slik at nedfiringen ble ukontrollert. Understellet landet på feil sted, og i tillegg medførte støtet mot bunnen strukturell kollaps i to av plattformleggene. Skadene var såpass omfattende at konstruksjonen ikke var egnet til bruk i virksomheten.

I oktober 1980 ga Oljedirektoratet tillatelse til at understellet kunne bli stående inntil de øvrige installasjonene på Friggfeltet skal disponeres. Det er imidlertid tatt forbehold om at understellet kan kreves fjernet tidligere dersom forholdene endres. Begrunnelsen for at understellet ikke ble krevet fjernet med

en gang var blant annet at en fjerningsoperasjon så nært et gassproduserende felt medfører en langt større risiko enn den sikkerhetsrisiko understellet nå representerer. Det ligger imidlertid også en kostnadsvurdering bak avgjørelsen.

Etter det Miljøverndepartementet kjenner til, har understellet aldri vært benyttet til lagring av forurensende stoffer eller kjemikalier. Understellet har heller aldri vært i bruk på noe vis. Det dreier seg derfor om en ren stålkonstruksjon uten utslippspotensiale av miljø- eller helseskadelige stoffer.

Det er på denne bakgrunn ikke sannsynlig at konstruksjonen representerer noen miljørisiko. Statens forurensningstilsyn har opplyst at de ikke ser noen grunn til å miljøovervåke dette understellet, utover den miljøovervåkingen som selskapene allerede er pålagt å foreta i området. Det er heller ingenting som tyder på at det av miljømessige hensyn bør gjennomføres ytterligere tiltak på eller undersøkelser av understellet.

Risiko forbundet med sikkerhet og navigasjon ivaretas av Oljedirektoratet i henhold til deres myndighetsområde. Oljedirektoratet gjennomførte i 1992 en vurdering av stålstrukturen, og konkluderte med at det var sikkerhetsmessig forsvarlig å la konstruksjonen bli stående i alle fall frem til år 2003. En ny undersøkelse av sikkerheten skal gjennomføres i år.

Konstruksjonen er som nevnt ren, og står heller ikke i fare for å bryte sammen. Å avvente fjerning antas derfor ikke å ha noen miljømessig betydning.

Spørsmål nr. 118.

Innlevert 25. april 1997 av stortingsrepresentant Siri Frost Sterri.

Besvart 2. mai 1997 av kirke-, utdannings- og forskningsminister Reidar Sandal.

Spørsmål:

«I brev til Kirke-, utdannings- og forskningskomiteen av 25. oktober 1996 opplyste statsråden at opprettelse av post doc.-stillinger nødvendiggjør en endring av forskriftene til tjenestemannsloven. Er endringen gjennomført og stillinger opprettet?»

Begrunnelse:

I Budsjett-Innst.S.nr.12 (1996-97) understreket flertallet, alle unntatt medlemmet fra FrP, viktigheten av å etablere post doc.-stillinger ved universitetene av hensyn til videre rekruttering. Flertallet forutsatte at stillingene fortsatt defineres som midlertidige stillinger innenfor tjenestemannslovens bestemmelser. Et flertall bestående av Senterpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti bevilget 15 mill. kroner til opprettelse av post doc.-stillinger og nye stipendiatstillinger for 1997 ved Stortingets behandling av Budsjett-Innst.S.nr.12 (1996-97). Denne prioriteringen ble stadfestet ved Stortingets behandling av Budsjett-Innst.S.II (1996-97).

Svar:

Jeg viser til spørsmål til skriftlig besvarelse av 25. april 1997 om postdoktorstillinger med spørsmål om endringer av forskriftene i tjenestemannsloven er gjennomført og om stillinger er opprettet.

Jeg kan opplyse at Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet i brev av 25. april 1997 har bedt Planleggings- og samordningsdepartementet(PSD) om å foreta de nødvendige endringer i tjenestemannslovens forskrifter. PSD er også bedt om å sørge for at andre formaliteter som f.eks. lønnsplasing og etablering av ny stillingskode finner en løsning.

Jeg viser videre til bevilgningsreglementets § 10 som fastslår at Stortinget må samtykke til oppretting og inndraging av stillinger under vedkommende kapittel i budsjettet. Regjeringen tar sikte på å fremme forslag om opprettelse av et konkret antall rekrutteringsstillinger under kap 0281 i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett for 1997.

Spørsmål nr. 119.

Innlevert 25. april 1997 av stortingsrepresentant Erling Folkvord.

Besvart 2. mai 1997 av justisminister Gerd-Liv Valla.

Spørsmål:

«Rådgivningsgruppa i Trondheim har lagt fram opplysningar som tyder på alvorleg svikt ved det verifiseringsarbeidet som den norske ambassaden i Nairobi utfører. Vil statsråden på bakgrunn av det materialet ho har fått oversend frå Rådgivningsgruppa, bl.a. i brev av 24.4. og 25.4., sørge for at tilbakesending til Kenya blir stansa inntil det er avklara om det er grunnlag for den særskilte kritikken som er reist mot den norske utlendingsattachéen sitt verifiseringsarbeid?»

Svar:

Ordninga med ein utlendingsattaché stasjonert ved ambassaden i Nairobi har gjort at det oftare er mogleg å slå fast kven som har rett til asyl her i landet.

Ambassaden har utvikla god kontakt med menneskerettsorganisasjonar, FN's høgkommissariat for flyktningar, advokatar og kjennarar av det politiske liv i Kenya, ikkje minst gjennom arbeidet sitt med Wamwere-saka. Desse kontaktane er også nyttige for utlendingsattachéen i hans arbeid.

Breva det blir referert til frå Rådgivningsgruppa omhandlar ei enkeltsak som er til handsaming i departementet. Opplysningane i breva er nye for departementet og vil bli undersøkt nærare så snart vi får meir konkret informasjon om saka. Ut frå dei opplysningane som ligg føre, kan eg ikkje sjå at det i mellomtida er grunnlag for stanse tilbakesendingar til Kenya i saker der departementet ikkje har funne grunnlag for å innvilge asyl eller opphaldsløyve her i landet.